

В ФОКУСІ

Перші кроки проекту

> Проблеми виховання і захисту під-ростаючого покоління ніколи не втрачуть своєї актуальності, адже діти — гарант самозбереження здоров'я і розвитку нації. Вкладаючи ресурси в дитинство, держава зміцнює майбутні продуктивні сили, забезпечує стабільність добробуту, готує активних громадян, здатних взяти у свої руки управління державними і суспільними справами, введено йти вперед курсом розвитку, орієнтуючись на високі, виважені рішення, сприймаючи духовні пріоритети.

17 травня 2005 року з презентації на державному рівні розпочалося виконання проекту Європейського Союзу «Розвиток інтегрованих соціальних служб для вразливих сімей і дітей». Прес-конференцію відкрив Міністр України у справах сім'ї, молоді і спорту Юрій Павленко. Він одночасно представив нову концепцію розвитку і реалізації дитячої політики в Україні на державному рівні.

Міністр у справах сім'ї, молоді та спорту Юрій Павленко акцентував увагу на тому, що з 17 пріоритетних напрямів роботи уряду на нинішній рік одним із основних є питання опіки дітей. Уряд вперше офіційно визнав, що проблема безпритульних дітей існує і, що цьому ганебному явищу необхідно покласти край найближчим часом. За пропозицією уряду, на ці потреби з бюджету виділено 70 млн. грн., а за дорученням Президента з резервного фонду виділено ще 200 млн. грн. Буквально за день до презентації міжнародного проекту на урядовому рівні відбулася селекторна нарада, де ця проблема обговорювалася з головами облдержадміністрацій. Уже в цьому році, заповнив міністр, буде внесено корективи в підходи до утримання й виховання дітей-сиріт таким чином, аби на ділі розпочалася реалізація права кожної дитини на сім'ю. До вирішення цих питань на місцях залучено підрозділи МВС, служби у справах неповнолітніх, управління охорони здоров'я, місцеві органи самоврядування та громадські організації. Міністр зазначив: «Головне — безпосередня робота з кризовими сім'ями та створення механізму для того, щоб дитина залишилася в своїй біологічній сім'ї». На думку **Юрія Павленка**, проект,

підтриманий Європейським Союзом співзвучний планам уряду і є своєчасним. З його допомогою можна прискорити впровадження нової моделі системи опіки, послабити тенденції збільшення кількості вихованців інтернатів.

Про роль проекту, фінансованого Європейським Союзом, у реалізації плану дій України — Європейській Союз і соціальній сфері розповідав **Паоло Берізі**, Перший Секретар Представництва Європейської Комісії в Україні, Молдові та Білорусі. З великою зацікавленістю присутні слухали доповіді Надзвичайного і Повноважного Посла Великобританії в Україні, **Роберта Брінклі**, в якій дипломат поділився досвідом сімейного виховання дітей в Великобританії. «Важливо, щоб діти росли в сім'ї, а не в ізольованих закладах. Я радий, що одна з цілей українського уряду — подолати інтернати як заклади», — наголосив Роберт Брінклі. Презентацію цілей та завдань проекту «Розвиток інтегрованих соціальних служб для вразливих сімей і дітей» провела **Джоанна Баскотт**, регіональний директор Міжнародної благодійної організації «Кожній дитині». Було зазначено, що головною метою проекту є запобігання розпаду сімей та сприяння розвитку альтернативних форм сімейної опіки. Основні завдання проекту полягають у розробці і запровадженні ефективного механізму трансформації системи опіки і піклування, забезпеченні динамічного розвитку сімейних форм опіки та запровадженні інноваційних моделей інтегрованих соціальних служб. Значна увага на прес-конференції була приділена питанням вдосконалення законодавчої бази. Виступаючи наголошували про важливість відповідності української законодавчої бази міжнародним стандартам. Була зазначена важливість продовження роботи у згаданих напрямках і після закінчення строку дії проекту.

Анонси подій за проектом

14 — 17 листопада 2005 року, 13 — 16 грудня 2005 року, 13 — 16 лютого 2006 року проходить наступний етап заочних курсів підвищення кваліфікації «Теорія та практика соціальної роботи: розвиток та діяльність служб підтримки сім'ї» для спеціалістів соціальної сфери Київської області. Весь навчальний курс для соціальних працівників акредитовано Інститутом післядипломної освіти Національного університету ім. Тараса Шевченка.

З 27 листопада по 4 грудня 2005 року в рамках реалізації проекту ЄС «Розвиток інтегрованих соціальних служб для вразливих сімей і дітей» відбувається навчальна поїздка до Великобританії міністрів та заступників міністрів уряду України, керівників та ключових осіб, які приймають основні рішення в Україні. Мета поїздки — надати підтримку уряду України в розробці та запровадженні політики з питань дитячої опіки, яка визнає право дитини на сім'ю.

14 грудня 2005 року відбудеться плановане засідання Наглядової ради проекту ЄС «Розвиток інтегрованих соціальних служб для вразливих сімей і дітей».

В номері:

Консолідація зусиль задля реалізації моделі інтегрованих соціальних служб	2
Тренінги як ефективний засіб підвищення фаховості соціальних працівників	3
Соціальне дослідження	
Компонент роботи з громадськістю	4
Управління проектом	

ПОТОЧНА РОБОТА

Консолідація зусиль задля реалізації моделі інтегрованих соціальних служб

> На календарі — перше півріччя реалізації проекту ЄС «Розвиток інтегрованих соціальних служб для вразливих сімей і дітей»: яким воно було і які підвалини заклало на наступну половину року?

Передусім, цей період ознаменувався формуванням команди фахівців, експертів сфери соціальної і гуманітарної політики, державного управління, юридично-правового забезпечення, команди, якій вдалося сформувати і презентувати на державному рівні концепцію створення інтегрованих соціальних служб. Про важливість реалізації проекту для українського уряду свідчать меморандуми щодо сприяння в реалізації проекту, підписані з Міністерством України у справах сім'ї, молоді та спорту, Міністерством охорони здоров'я, Міністерством освіти та науки, Міністерством праці і соціальної політики. Про підтримку проекту державною установою, яка забезпечує соціальне обслуговування, супровід сімей, дітей та молоді свідчать угоди, підписані з Державною соціальною службою для сім'ї, дітей та молоді. Результатом діалогу з органами виконавчої влади Київської області є підписання угоди з Київською обласною державною адміністрацією щодо реалізації проекту та видання Головою Київської обласної державної адміністрації Євгеном Жовтяком розпорядження «Про заходи щодо реалізації в Київській області проекту Європейського Союзу «Розвиток інтегрованих соціальних служб для вразливих сімей і

29 листопада, під час Всеукраїнської наради «З любов'ю та турботою до дітей» Президент України Віктор Ющенко оголосив 2006 рік Роком захисту прав дітей

дітей». Важливим кроком, який підкреслив зацікавленість в консолідації зусиль районних, міських органів виконавчої влади Київської області задля реалізації моделі інтегрованих соціальних служб було розширене засідання з питань охорони дитинства при Київській обласній державній адміністрації.

В засіданні брали участь начальники обласних управлінь, заступники голів районних та міських державних адміністрацій, які обговорювали питання щодо стану соціальної роботи з сім'ями і дітьми в області, визначали завдання щодо виконання розпорядження Голови Київської ОДА. Результатом конструктивного обговорення шляхів подальшої співпраці районів, міст Київської області в рамках розвитку інтегрованих соціальних служб стало затвердження районів і міст Київської області, де будуть створені інтегровані соціальні служби. Так, було обрано 3 пілотних регіони, де буде запроваджено весь спектр соціальних

служб: м.Бровари, Вишгородський та Фастівський райони. Ще в 10-ти районах будуть запроваджені служби підтримки сім'ї, служби підтримки сімейних форм опіки та служби раннього втручання, а саме в: Баришівському, Біло-Церківському, Броварському, Бородянському, Миронівському, Сквирському, Переяслав-Хмельницькому, Таращанському, а також в містах Біла Церква та Ірпінь. В решті, 22 районах будуть створені служби підтримки сім'ї та служби раннього втручання.

Розширене засідання дозволило перейти виконавцям проекту до наступного етапу роботи, тепер уже в конкретних регіонах. Поточним завданням, яке поставлене перед командою виконавців проекту є безпосереднє створення інтегрованих соціальних служб враховуючи особливості районів і міст області, що буде насправді процесом кропітким. Адже відомо, що система соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю в Україні знаходиться ще на початковому етапі, її кадровий потенціал доволі слабкий як кількісно, так і професійно. Слабкість матеріальної бази, неусвідомленість простим громадянином, а також управлінцем основних завдань і функцій соціальних установ для сім'ї, дітей та молоді, закритість сім'ї у вирішення своїх проблем, неприйняття нею допомоги є тими факторами, що ускладнюють реалізацію проекту. Проте, попередній досвід Представництва благодійної організації «Кожній дитині» в Україні переконує, що цілеспрямована робота, застосування кращих методик країн Європейського Союзу дадуть позитивні результати щодо покращення становища дітей.

Тренінговий компонент проекту

Тренінги як ефективний засіб підвищення фаховості соціальних працівників

> Тренінговий компонент є одним з найважливіших етапів реалізації проекту ЄС «Розвиток інтегрованих соціальних служб для вразливих сімей і дітей». Курси підвищення кваліфікації "Теорія та практика соціальної роботи: розвиток та діяльність служб підтримки сім'ї", що відбулися 19 вересня — 1 жовтня 2005 р. у рамках реалізації проекту ЄС "Розвиток інтегрованих соціальних служб для вразливих сімей і дітей" стали першим кроком у серії навчальних семінарів і тренінгів для спеціалістів соціальної сфери Київської області. Другий, заочний курс навчачь буде проведено для соціальних працівників Київської області в період з листопада 2005 року по березень 2006 року.

Участь у курсах беруть представники Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту, Державної соціальної служби для сім'ї, дітей та молоді, управління у справах сім'ї та молоді, Київського обласного центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, служби у справах неповнолітніх, управління освіти і науки Київської обласної державної адміністрації. Також учасниками є представники неурядових організацій — Ліги соціальних працівників України, Представництва благодійної організації "Надія і житло для дітей" в Україні, Єврейського дитячого благодійного фонду "Бейтену — Наш дім", Християнського дитячого фонду, спільного Проекту Британської Ради та ЄС "Зміцнення

регіональних соціальних служб", Holt International.

Програма курсів передбачає ознайомлення як із базовими знаннями щодо теорії і практики соціальної роботи, так і безпосередньо з усіма її напрямками та рівнями забезпечення у сфері захисту дитинства, а саме: нормативно-правовим, організаційним, фінансовим, технічним, науковим, інформаційним, методичним, соціальним.

Ірина Іванівна Мельниченко, директор соціальної служби підтримки сім'ї (Бородянський район, Київської області), учасник курсів 19 вересня — 1 жовтня 2005 р.

Проведені курси дали мені можливість закріпити набуті раніше знання та пересвідчитися у їх важливості щодо застосування у сфері соціальної роботи. Я вдосконалила вміння проводити тренінги, вести рекламні кампанії, писати проекти, вести переговори з партнерами. Для себе відкрила нові теми у сфері соціальної роботи, пов'язані, передусім, із створенням інтегрованих соціальних служб у районах Київської області.

У програмі курсів представлені такі модулі:

- теоретичні основи та етичні засади соціальної роботи;
- громада як осередок соціальної роботи;
- система захисту дитинства;
- розвиток та підтримка сімейних форм утримання та виховання дітей:
- прийомна сім'я, дитячі будинки сімейного типу, усиновлення та повернення дітей до біологічних сімей;
- нормативно-правове забезпечення системи захисту дитинства в Україні;
- усвідомлене батьківство як умова повноцінного розвитку дитини;
- інноваційні підходи у практиці соціальної роботи: три рівні профілактичної роботи — форми та методи щодо по-

долання кризи в сім'ї, групові наради, перші кроки до впровадження ювінальної юстиції;

- технологія організації та проведення тренінгу.

Успішність засвоєння слухачами запропонованих знань перевіряють під час захисту соціальних проектів.

Результати проведення перших двотижневих курсів (19 вересня — 1 жовтня) свідчать про те, що учасників курсів особливо цікавлять такі теми як:

- рівні соціалізації дитини;
- засади усвідомленого батьківства;
- нормативно правове забезпечення системи підтримки дітей та сімей;
- модель державної системи захисту дитинства;
- соціальна політика щодо захисту дитинства;
- система державної опіки над дитиною;
- значення роботи в громаді для розвитку демократичного суспільства;
- основи та етичні принципи соціальної роботи.

Слухачі курсів також виявили потребу у детальнішому розгляді технологій проведення різних напрямів роботи щодо підтримки сімей та дітей. Ці та інші зауваження були враховані при підготовці наступного, заочного курсу підвищення кваліфікації "Теорія та практика соціальної роботи: розвиток та діяльність служб підтримки сім'ї", який проводять в чотири етапи: **24 — 27 жовтня 2005 р., 14 — 17 листопада 2005 р., 13 — 16 грудня 2005 року., 13 — 16 лютого 2006 р.**

Соціальне дослідження

> Ні для кого не секрет, що про оцінку ефективності реалізації того чи іншого проекту треба думати ще до впровадження самого проекту. Саме початкове дослідження, як правило, ще й дає змогу корегувати плановану в рамках проекту діяльність. Проведення соціального дослідження з метою збору статистики щодо кількості дітей, які перебувають на утриманні в державних закладах опіки, виявлення рівнів впливу місцевих соціально-економічних та життєвих умов на динаміку цього процесу, причин передачі дітей до

закладів опіки було плановим заходом в рамках реалізації проекту "Розвиток інтегрованих соціальних служб для вразливих сімей і дітей". Проведене дослідження ще раз підтвердило, що сьогодні особливо загостреною є тенденція передачі все більшої кількості дітей до інституційних закладів опіки, а також, що з-поміж існуючих чотирьох форм опіки над дітьми, інтернатна є найгіршою, тобто соціально неефективною. **Менше 10% дітей потрапляють до інтернатних закладів Київської області внаслідок смерті батьків,**

а більше 90% — це соціальні сироти, тобто сироти при живих батьках. Великою проблемою сьогодні є працевлаштування випускників інтернатних закладів. Дані також свідчать, що переповнені інтернати фінансуються не від наявної кількості дітей, а від того, на яку кількість вихованців цей заклад розрахований. Нагадаємо, що основна мета проекту є зменшити кількість дітей, які виховуються в інтернатних закладах області і саме проведене дослідження найкраще дозволить відслідкувати виконавцям проекту цю динаміку.

Компонент роботи з громадськістю

> Успіх реалізації проекту істотно залежить від рівня готовності кризових сімей з дітьми звертатися до спеціалізованих соціальних служб, а управлінців — приймати дієві і ефективні рішення задля допомоги таким сім'ям та для захисту дітей. Саме тому, одним із важливих етапів реалізації проекту «Розвиток інтегрованих соціальних служб для вразливих сімей і дітей» є організація та проведення інформаційної кампанії, яка

матиме за мету спонукати громадськість, тих, хто знає про біди і негаразди сімей звертатися до створених соціальних служб, а управлінців — брати активну участь в процесі допомоги. До завершення підходить перший, початковий етап комплексного дослідження, яке включає опитування, інтерв'ювання населення Київської області, державних службовців в районах, містах області та спеціалістів у галузі роботи з громадськістю.

Основні проблеми і потреби вразливих сімей з дітьми, шляхи вирішення проблем, ставлення громадськості Київської області до вразливих сімей з дітьми, аспекти діяльності соціальних служб, установ і організацій, які надають соціальні послуги сім'ям з дітьми у Київській області — ось короткий перелік питань, відповіді на які дозволить дати опитування.

Управління проектом

> Управління проектом здійснює Наглядова Рада проекту, до складу якої входять представники Міністерства освіти і науки, Міністерства фінансів, Міністерства юстиції, Міністерства внутрішніх справ, Міністерства України у справах, сім'ї молоді та спорту, а також представники Київської обласної державної адміністрації. 23 червня 2005 року відбулося перше засідання Наглядової Ради проекту, на якому було представлено звіт про початковий етап проекту та визначено план дій. Особлива увага на засідання була приділена процедурі відбору пілотних регіонів, в яких саме будуть створюва-

тися інтегровані соціальні служби. Учасниками засідання були схвалені проекти меморандумів з міністерствами та договорів про співпрацю з громадськими організаціями. Члени Наглядової Ради відзначили успішність реалізації початкового етапу проекту. Друге засідання Наглядової Ради проекту відбулося 23 вересня 2005 р. Особлива увага на засіданні була приділена обґрунтуванню важливості проекту для української системи соціальної опіки. Володимир Кузьмінський, директор ПБО "Кожній дитині" в Україні розповів про ситуацію в Україні, коли дітей-сиріт або дітей, поз-

бавлених батьківського піклування, передають у дитячі будинки та інтернати. Він підкреслив необхідність деінституціалізації в соціальній сфері. Ціль деінституціалізації — зменшити кількість дітей в інтернатних закладах через впровадження інтегрованих соціальних служб підтримки сімей. Детальніше на тренінговому компоненті реалізації проекту зупинилася Ірина Зверева, консультант проекту. Було остаточно визначено терміни навчальної поїздки до Великобританії. Наступне засідання Наглядової ради пропонується провести 14 грудня 2005 року.

Контактна інформація

Проект "Розвиток інтегрованих соціальних служб для вразливих сімей і дітей"
01025, Київ, Україна
вул. Десятинна, 14
Тел.: +38(044)27- 55-16, 279-52-53
E-mail:
everychildtaxis@dksm.gov.ua
http://www.everychild.org.ua

Представництво благодійної організації "Кожній дитині" в Україні
01011, Київ, Україна
вул. Ластовського, 3, оф. 2
Тел.: +38 (044) 537 22 94
Факс: +38 (044) 285 75 82
E-mail: info@everychild.kiev.ua
http://www.everychild.org.ua

Представництво Європейської Комісії в Україні
01024, Київ, Україна
вул. Круглоуніверситетська, 10
Тел.: +38 (044) 253 30 20
Факс: +38 (044) 253 45 47
http://www.delukr.cec.eu.int

Державна соціальна служба для сім'ї, дітей та молоді
01030, Київ, Україна
вул. Б. Хмельницького, 51 Б
Тел.: +38 (044) 234 45 85
Факс: +38 (044) 244 40 00
E-mail: post@dcssm.gov.ua

